

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

проект: “Граждански мониторинг за по-зелени закони и устойчиво управление на природните ресурси“

+359 885989593, Sip.bulgaria@gmail.com, www.zelenizakoni.com

Чл. 18, ал. 7 от ЗЕВИ – войната с ВЕИ е по всички фронтове: рестрикции за незапочнал бизнес

Промяната в чл. 18, ал. 7 на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) през м. декември 2015 г. ни даде повод да се вгледаме в конкретните разпоредби на тази алинея. Тя се отнася до преференциите, които могат да се използват при производството на електроенергия и топлоенергия по комбиниран способ от енергийните обекти по чл. 24, т. 3 и е включена в закона с промените, направени през юли 2015 г. Ето и пълния ѝ оригинален текст:

Чл. 18.

...

(7) Насърчението по ал. 1, т. 2 за енергийните обекти по чл. 24, т. 3 с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса, от чието общо тегло животинският тор е не по-малко от 60 на сто, се прилага само ако производителят на електрическа енергия от възобновяеми източници докаже, че е регистрирал животновъден обект по смисъла на Закона за ветеринарномедицинската дейност най-малко три години преди датата на подаване на заявлението за присъединяване и притежава определен брой регистрирани животни, както и птици, от животинския тор на които се произвежда **1 kWh електрическа енергия на ден**, както следва:

1. говеда, биволи – 1 брой;
2. телета и юници за угояване – 1 брой;
3. телета до 6 месеца – 1,5 броя;
4. свине – 5 броя;
5. овце – 10 броя;
6. птици – 300 броя.

С изменението, публикувано в ДВ 100/18.12.2015 г., думите „и притежава определен брой регистрирани животни, както и птици, от животинския тор на които се произвежда 1 kWh електрическа енергия на ден, както следва:“ се заменят с „и за всеки kW инсталирана мощност за производство на електрическа енергия от животински тор притежава необходимия брой регистрирани животни и птици, **като приравнението към 1 kW инсталирана мощност е както следва:**“.

Това дали едно говедо, пет свине, десет овце или 300 кокошки произвеждат тор за един киловат енергия на ден е най-малкият въпрос. Но текстът на тази алинея създава повече пречки, отколкото решава проблемите на производителите на електрическа енергия от биомаса (в случая от животински тор), собственици на визирани обекти.

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

проект: “Граждански мониторинг за по-зелени закони и устойчиво управление на природните ресурси“

+359 885989593, Sip.bulgaria@gmail.com, www.zelenizakoni.com

Нека видим най-напред кои са тези обекти. Те са отбелязани в чл. 24, ал. 3 от ЗЕВИ:

Чл. 24. Разпоредбата на чл. 23 не се прилага за енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници:

...

3. (изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 10.04.2012 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2015 г., в сила от 06.03.2015 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса, които се предвижда да бъдат изградени в урбанизирани територии, селскостопански обекти или производствени зони и които са с инсталирана електрическа мощност до:

а) 1,5 MW и използват биомаса, от чието общо тегло животинският тор е не по-малко от 60 на сто, при спазване изискванията на чл. 18, ал. 7 и за които инсталираната мощност се доказва съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката;

б) 500 kW и използват биомаса от растителни отпадъци от собствено земеделско производство;

...

Тоест, засегнатите от ал. 7 са животновъдите (без значение големината на стопанството им), които биха имали желание да продължат бизнеса си с инсталация за когенерация на биогаз от животински тор или на предприемачи, които биха искали да навлязат в този бизнес, без самите те да са животновъди.

Анализът на данните за броя на животните и големината на стопанствата, отглеждащи различни видове животни за 2014 г. (МЗХ, април 2015 г.), показва двата основни риска пред собствениците:

1. Малките собственици са напълно изключени от възможността да получават насърченията по ал. 1 и 2 от чл. 18.
2. Големите собственици (такива като птицеферми, свинеферми и други) са задължени да поемат по-големи рискове от нормалните, ако искат да инвестират в инсталациите за използване на животински тор. Най-големият риск е този, че при фалит на енергийното съоръжение (хипотеза напълно реална при постоянните промени в законодателството за ВЕИ), това може да се отрази пагубно на основната стопанска дейност на собствениците – животновъдството.

Особено тревожно изглежда изключването на малките собственици на животни от възможността да правят когенерации на базата на животинска тор без да се налага да увеличават големината на стопанствата си. Такива например могат да бъдат групи от малки фермери или цели села, всеки от жителите на които притежават малко на брой и различни по вид животни. Според статистиките на МЗХ, средният брой глави добитък в българските стопанства е както следва:

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

проект: “Граждански мониторинг за по-зелени закони и устойчиво управление на природните ресурси“

+359 885989593, Sip.bulgaria@gmail.com, www.zelenizakoni.com

Вид	Брой стопанства (хил.)	Среден брой животни/стопанство
Говеда	53,7	10,3
Крави	48,3	7,1
Биволи	0,6	16,0
Свине	22,3	24,8
Овце	46,8	28,5
Кози	31,4	9,3

Поради липса на конкретни данни за минималната икономическа и финансова ефективност на подобни инсталации в България само можем да предположим, че по-голямата част от тези стопанства (а тези с до 10 глави добитък са от 65 до 93% от всички при различните видове животни) няма как да могат да участват в този бизнес, освен ако не предприемат някаква форма на сдружаване помежду си. Но с поставеното условие за собственост на животните, ал. 7 на чл. 18 изрично изключва огромната част от тези хора от бизнеса за производство на енергия с комбиниран цикъл и индиректно използване на биомаса.

Съвсем логично е сред тези хора да се намерят такива, които да поискат да се обединят в общи компании или кооперативи, чрез които да изградят системи за комбинирано производство на енергия от биомаса (животинска или растителна), за да запазват жилищата си или малки икономически обекти. Тази практика е широко разпространена в страни като Дания, Германия, Холандия, Швеция – държави със силни кооперативни традиции. Не и в България, където законът *де факто* забранява създаването на подобни сдружения.

Интересен е фактът, че сме свидетели на забранителен законов текст, маскиран като урегулиране на достъпа до държавна помощ, за бизнес, който все още не е развит в България. Това показва колко силна е съпротивата на правителствено и политическо ниво срещу енергетиката от възобновяемите енергийни източници.

Самият законов текст е енергиен и икономически nonsens. От животновъдна и от енергийна гледна точка няма как от една страна едно говедо, пет свине или десет овце да отделят тор, достатъчна за производството на 1 kWh електроенергия на ден, а от друга – същото количество тор да гарантира постоянното „наличие“ на 1 kW инсталирана мощност. Само този факт показва хаоса в главите на авторите му и на гласувалите го народни представители. Консултацията с различни специалисти ни води до предположението, че вероятно е използван някакъв усреднен стандарт, но никой няма конкретна информация за начина на определяне на императивно заложената връзка между броя на животните, количеството тор от едно животно и 1 kW инсталирана когенерационна мощност, нито за това какви фактори са отчетени при този процес.

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

проект: “Граждански мониторинг за по-зелени закони и устойчиво управление на природните ресурси“

+359 885989593, Sip.bulgaria@gmail.com, www.zelenizakoni.com

Задължението за обвързване на собствеността на енергийните обекти със собствеността на животните от своя страна показва икономическата преса, която мачка онези, които биха поискали да се впуснат в този бизнес. **На първо място те трябва да инвестират в сравнително скъпи технологии. На второ – да инвестират в отглеждането на съответния брой животни, който в никой случай няма да бъде малък.** Правейки своите изчисления, тези хора трябва да оценят „на тъмно“ икономическата ефективност на подобен проект – т.е. мощността на инсталацията и съответния брой животни към нея, така че в даден момент (след изплащане на кредитите) да бъдат на печалба. След това трябва да се впуснат в битки с чиновниците от КЕВР, за да защитят разчетите си и да получат цената, която ще им позволи да участват в стопанския процес. Ако решат да кандидатстват за субсидии за отглеждане на животните, следват нови дълги объркани процедури.

Но нека приемем, че се намери някой, който да премине през всички препятствия и успее да се вмести в изискванията на алинея 7. Какво следва за този предприемач? Нищо съществено, защото ал. 2 на чл. 18 реално забранява определянето на преференциални цени, тъй като условието за забраната („доклада на министъра на енергетиката по чл. 13, ал. 1, в който е отчетено, че общата национална цел по чл. 12, ал. 1 е постигната“) вече е налице. Като всички представители на управлението мълчат гузно за факта, че докладът представя фалшиви данни, включвайки в националната цел (16 % от брутното крайно потребление на енергия) директното изгаряне на дърва в печките на населението. Същото изгаряне, което министърът на околната среда и водите иска да обложи с придобилия гражданственост „данък „комин“. Но това е тема за друг анализ.

Разбира се, остават две други опции:

- предприемачът да зарече „помощите“ от държавата и да се впусне директно на свободния пазар, който тепърва ще се развива.
- инвеститорите да се насочат към изграждане на собствена енергосистема, чрез която да се опитат да инвестират в мощност и съпътстваща инфраструктура, достатъчна да захрани един конкретен „обект“ (индустриален, жилищен, комбинация или малко населено място). Това разбира се не е невъзможно (стига да се преодолеят редица други законово създадени препятствия), но ще бъде поредното доказателство, че българските политици воюват срещу зелената енергия, т.е. срещу бъдещето.

Може ли да бъде решен проблемът, създаден от чл. 18, ал. 7 на ЗЕВИ? Да, може. За целта трябва да отпадне изискването собственикът на енергийния обект да бъде и собственик на животните, с чиято тор ще се захранва този обект. Това, което трябва да остане да се доказва от собственика на енергийния обект е използването на животинска тор в тегло не по-малко от 60% от общото тегло на използваната биомаса.

И най-важното – законът трябва не само да позволи на малките собственици да се сдружават и инвестират в подобни енергийни инсталации. Нещо повече, трябва да бъдат предвидени по-големи насърчения за подобни сдружения, отколкото стимулите за големите играчи, които биха могли да постигнат повече на базата на собствения си ресурс. Подобно насърчения могат да бъдат не само в цената на произвежданата енергия, но и чрез достъпа до публичен ресурс за инвестиции и стимулиране на използването на подобна енергия за собствени нужди на общностите.

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

проект: “Граждански мониторинг за по-зелени закони и устойчиво управление на природните ресурси“

+359 885989593, Sip.bulgaria@gmail.com, www.zelenizakoni.com

***

Вече стана тенденция в енергийното законодателство да се правят промени, които са рестриктивни и задушавачи инициативата. Това се отнася особено до малките предприемачи и тези, които тепърва навлизат в бизнеса. Създаването и промяната в чл. 18, ал. 7 от ЗЕВИ е поредната атака на институциите срещу зелената енергия, която вече е във фазата на превантивна забрана за развитие на цели технологии чрез отказ на достъп до подкрепа с инструменти, позволени от международното и европейското законодателство. Като се има предвид пренебрежимо малкият процент от енергетиката, който би бил засегнат от визираната технология в ал. 7 (всички домашни птици в България, заедно с пилетата за месо, пъдпъдъците и щраусите не могат да произведат тор за 50 MW инсталирана мощност), е смешно, че се отделя такъв ресурс от законодателната дейност, за да се води война с нея. Типичен случай, който можем да опишем като **„да стреляш по врабче (в случая кокошка) с топ“**.